

[redacted] dn. 31/12/2016 r.

Sz. P. Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa P-33

Petycja

Szanowny Panie Ministrze!

Nazywam się [redacted], jestem uczestnikiem seminarium doktoranckiego nauk prawnych na [redacted]. W okresie od dnia [redacted] do dnia [redacted] zajmowałem stanowisko asystenta sędziego w [redacted]. Zakwalifikowałem się też na aplikację ogólną w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (dalej: KSSiP). Dnia 30 stycznia 2017 r. rozpoczynam zajęcia w ramach jej VIII rocznika. Podczas przygotowań do tegorocznego konkursu na aplikację zwróciłem uwagę na kilka nieścisłości w obecnie obowiązującym prawie o ustroju sądów powszechnych, prawie o ustroju sądów administracyjnych i w prawie o prokuraturze. W dalszej kolejności zainteresowałem się także regulacją aplikacji ogólnej oraz aplikacji specjalistycznych, statutem aplikantów KSSiP, również po ukończeniu przez nich kształcenia wstępnego, oraz najnowszymi regulacjami dotyczącymi radców i referendarzy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (zawartymi w ustawie z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej; dalej: ustawie o Prokuraturii Generalnej) i komorników sądowych [zawartymi w Projekcie ustawy o komornikach sądowych, opracowanym przez Ministra Sprawiedliwości: <http://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12292407> (data dostępu: 27 grudnia 2016 r.); dalej: Projekcie]. Powodowany cechującą mnie skrupulatnością, jak również dbałością o spójność systemu polskiego prawa oraz o własne interesy, w miesiącu listopadzie 2016 r. zadzwoniłem do [redacted] z Departamentu Legislacyjnego Ministerstwa Sprawiedliwości, który zasugerował, abym napisał niniejszą petycję, w której zaproponuję rozwiązania dla ulepszenia obecnie obowiązującego prawa o ustroju zawodów prawnych. Zgłaszam przy tym chęć uczestnictwa w pracach nad wymienionymi niżej propozycjami zmian w polskim ustawodawstwie, jak również w innych pracach legislacyjnych dotyczących wskazywanej przeze mnie materii (ustrój zawodów prawnych).

1) Regulacja urlopu dodatkowego – absolwenci KSSiP i radcowie Prokuraturii.

W tym miejscu pragnę zwrócić uwagę na brak uregulowania kwestii dotyczących możliwości otrzymania prawa do urlopu dodatkowego przez absolwentów KSSiP, którzy odbywali, odbywają i będą odbywać aplikację ogólną i aplikacje specjalistyczne w trybie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o KSSiP (Dz. U. z 2016 r., poz. 150 ze zm.; dalej: ustawy o KSSiP) w brzmieniu obowiązującym do dnia 20 sierpnia 2015 r. Proszę bowiem zwrócić uwagę na dwa przepisy: art. 119 § 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (Dz. U., poz. 177 ze zm.; dalej: ustawy – Prawo o prokuraturze) oraz art. 92 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 2062; dalej: u.s.p.). W art. 119 § 2 ustawy – Prawo o prokuraturze czytamy m.in., że do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu dodatkowego, wlicza się wszystkie okresy zatrudnienia w prokuraturze lub sądzie na stanowiskach aplikantów. Analogiczna regulacja była obecna w art. 92 § 2 u.s.p. w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2007 r. [zmiana

nastąpiła skutek wejścia w życie ustawy z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 64, poz. 433; dalej: ustawa o zmianie ustawy o KCSKSPiP)]. Obecne brzmienie art. 92 § 2 u.s.p. wskazuje, że okres zatrudnienia aplikanta w sądzie czy w prokuraturze nie wlicza się do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu dodatkowego. Nie jest to rozwiązanie właściwe. Powoduje ono brak ujednolicenia bardzo podobnie brzmiących, rzekłbym – niemal identycznych przepisów u.s.p. oraz ustawy – Prawo o prokuraturze. Wskazać przy tym należy, że aplikanci KSSiP odbywający aplikację w trybie ustawy o KSSiP w brzmieniu obowiązującym do dnia 20 sierpnia 2015 r. nie są aplikantami zatrudnionymi w sądzie czy prokuraturze. Nie są oni zatem objęci dyspozycją art. 119 § 2 ustawy – Prawo o prokuraturze. Dlatego moim zdaniem, uwzględniając rozwiązania zawarte w ustawie o Prokuraturii Generalnej, prawidłową byłaby zmiana art. 119 § 2 ustawy – Prawo o prokuraturze oraz art. 92 § 2 u.s.p. w sposób następujący: „Do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu dodatkowego, wlicza się wszystkie okresy zatrudnienia w prokuraturze lub sądzie na stanowiskach: prokuratorów i sędziów, asesorów i aplikantów, w Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej na stanowisku: prezesa, wiceprezesa, radcy, referendarza Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, a także okresy wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego, notariusza lub zajmowania samodzielnego stanowiska w organach władzy publicznej, z którym związana była praktyka prawnicza, okres odbywania aplikacji ogólnej, sędziowskiej i prokuratorskiej w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, oraz inne okresy pracy, jeżeli z tytułu tego zatrudnienia przysługiwał zwiększony wymiar urlopu”. W zaproponowanym brzmieniu wskazanych przepisów beneficjentami zmian byłiby aplikanci dawnej aplikacji sądowej, którzy rozpoczęli aplikację po dniu 31 grudnia 2007 r. (czas trwania aplikacji etatowej wliczałby się do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu dodatkowego; zob. też art. 8 ustawy o zmianie ustawy o KCSKSPiP), notariusze, których pominięcie w omawianym przepisie uważam za bezzasadne (zgodnie z art. 61 i n. u.s.p. odpowiedni staż wykonywania zawodu notariusza upoważnia do ubiegania się o zajmowanie stanowiska sędziego sądu rejonowego, okręgowego, apelacyjnego) jak również aplikanci KSSiP, o których była mowa. Na marginesie wskazuję na konieczność zastanowienia się nad uregulowaniem kwestii uprawnień do urlopu dodatkowego dla osób zatrudnionych w prokuraturze lub sądzie na stanowisku asystentów, odpowiednio, prokuratora i sędziego.

Przechodząc do dalszych rozważań, należy przeanalizować przepisy ustawy o Prokuraturii Generalnej, regulujące uprawnienia radców Prokuraturii do urlopu dodatkowego. Proponuję zatem, w celu zapewnienia spójności polskiego prawa, zmianę przepisu art. 71 ust. 2 ustawy o Prokuraturii Generalnej w sposób następujący: „[D]o okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu dodatkowego, wlicza się wszystkie okresy zatrudnienia w Prokuraturii Generalnej na stanowiskach referendarza, radcy, wiceprezesa i Prezesa oraz w sądzie lub prokuraturze na stanowiskach asesorów sądowych, asesorów prokuratorskich, aplikantów sędziowskich, aplikantów prokuratorskich, sędziów i prokuratorów, a także okresy wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego, notariusza lub zajmowania samodzielnego stanowiska w organach władzy publicznej, z którym związana była praktyka prawnicza, okres odbywania aplikacji ogólnej, sędziowskiej i prokuratorskiej w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, oraz inne okresy pracy, jeżeli z tytułu tego zatrudnienia przysługiwał zwiększony wymiar urlopu”. Włączenie do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu dodatkowego radcy Prokuraturii, okresów „wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego, notariusza” uzasadniam wymogami zajmowania stanowiska radcy Prokuraturii. Zgodnie z przepisem art. 54 ust. 2 pkt 4 ustawy o Prokuraturii Generalnej, radcą Prokuraturii może zostać m.in. osoba, która „posiada uprawnienia radcy prawnego, adwokata lub notariusza”. Wskazane zawody zostały wymienione obok zawodów „sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu wojskowego lub sędziego sądu administracyjnego, asesora sądowego albo [...] prokuratora”, których zajmowanie uprawnia do urlopu dodatkowego w myśl przepisu art. 71 ust. 2 ustawy o Prokuraturii Generalnej. W mojej ocenie *lege non distinguente*. Z kolei na okres

„zajmowania samodzielnego stanowiska w organach władzy publicznej, z którym związana była praktyka prawnicza” może złożyć się okres zajmowania stanowiska referendarza sądowego, który uprawnia do uzyskania urlopu dodatkowego na mocy przepisu art. 92 § 1 u.s.p. w zw. z art. 151b § 3 u.s.p.

2) Wysokość stypendium aplikantów KSSiP.

W niniejszym punkcie chciałbym wskazać na konieczność nowego uregulowania wysokości stypendium otrzymywanego przez aplikantów KSSiP, które otrzymują obecnie kształtujący się aplikanci, jak również przyszli aplikanci VIII rocznika aplikacji (w tym piszący te słowa). Art. 42 ust. 2 i art. 42 ust. 3 ustawy o KSSiP w brzmieniu obowiązującym do dnia 20 sierpnia 2015 r. statuowały wysokość górnej granicy wskazanego stypendium. Stypendium aplikanta aplikacji ogólnej nie może przekraczać 70 % wysokości najniższego wynagrodzenia zasadniczego referendarza sądowego pomniejszonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego (art. 42 ust. 2 ustawy o KSSiP), z kolei stypendium aplikanta aplikacji specjalistycznej nie może przekraczać wysokości najniższego wynagrodzenia zasadniczego referendarza sądowego pomniejszonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego (art. 42 ust. 3 ustawy o KSSiP). Zasady obliczania wysokości najniższego wynagrodzenia zasadniczego referendarza sądowego (pomniejszonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego) reguluje przepis art. 151b § 1 zd. 1 u.s.p. Zgodnie z jego brzmieniem „[w]ynagrodzenie zasadnicze referendarza sądowego wynosi 75% wynagrodzenia zasadniczego w stawce pierwszej sędziego sądu rejonowego, powiększonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego”. Kwotę 75 % wynagrodzenia zasadniczego w stawce pierwszej sędziego sądu rejonowego oblicza się na podstawie przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art. 91 § 1c u.s.p.). W dniu 10 sierpnia 2016 r. w Monitorze Polskim został opublikowany komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 sierpnia 2016 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale 2016 r. (M.P., poz. 782). Komunikat wskazuje, że przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2016 r. wyniosło 4019,08 zł.

Z powyższej analizy wynika, że najniższe wynagrodzenie zasadnicze referendarza sądowego pomniejszone o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego wynosi obecnie 75 % z kwoty 4019,08 zł, pomnożonej 2,05 raza (mnożnik, służący do ustalenia wysokości wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego w stawce pierwszej; *vide* załącznik do u.s.p.). Wynik opisanego działania arytmetycznego wynosi w zaokrągleniu 6 179 zł 34 gr. 70 % wskazanej w poprzednim zdaniu kwoty to w zaokrągleniu suma 4 325 zł 53 gr.

W tym miejscu pragnę zwrócić uwagę na rozwój regulacji dotyczących wysokości ^{stypendium} aplikantów KSSiP. Ustawa o KSSiP w pierwotnym brzmieniu art. 42 ust. 3 wskazywała, że wysokość stypendium aplikanta aplikacji specjalistycznej „odpowiada wysokości wynagrodzenia zasadniczego w stawce podstawowej referendarza sądowego”, zaś wysokość stypendium aplikanta aplikacji ogólnej nie może przekroczyć 70 % wysokości wynagrodzenia w stawce podstawowej referendarza sądowego (art. 42 ust. 2 ustawy o KSSiP). Wskazane przepisy uległy następnie dwóm zmianom. Pierwsza zmiana wynikała z unormowania art. 7 pkt 3 ustawy z dnia 22 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 459). Ukształtowała ona wysokość stypendium aplikantów aplikacji ogólnej w ten sposób, że wysokość stypendium nie mogła przekroczyć 70 % wysokości najniższego wynagrodzenia zasadniczego referendarza sądowego (art. 42 ust. 2 ustawy o KSSiP). Wskazane uregulowanie zostało doprecyzowane na mocy art. 52 pkt 4 ustawy o KSSiP w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 czerwca 2009 r. w sprawie stypendium dla aplikantów KSSiP (Dz. U. Nr

99, poz. 833). Powyższe rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w pierwotnym brzmieniu § 2 zakładało, że stypendium aplikanta aplikacji ogólnej wynosi 70 % najniższego wynagrodzenia zasadniczego referendarza sądowego. Wysokość stypendium aplikantów aplikacji specjalistycznej miało odpowiadać wysokości najniższego wynagrodzenia zasadniczego referendarza sądowego (art. 42 ust. 3 ustawy o KSSiP). Druga zmiana, która ustaliła ostateczne brzmienie omawianych przepisów, wynikała z ustawy z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej (Dz. U. Nr 238, poz. 1578 ze zm.). Doprowadziła ona do pogorszenia sytuacji materialnej aplikantów KSSiP. W art. 29 omawianej ustawy ustawodawca określił wysokość stypendium aplikantów aplikacji specjalistycznych w ten sposób, że „nie może przekroczyć wysokości najniższego wynagrodzenia zasadniczego referendarza sądowego pomniejszonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego”. Następstwem wejścia w życie przedmiotowej ustawy były dwie zmiany rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 czerwca 2009 r. w sprawie stypendium dla aplikantów KSSiP (Dz. U. Nr 99, poz. 833): w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 listopada 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie stypendium dla aplikantów KSSiP (Dz. U. Nr 225, poz. 1470) oraz rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2011 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie stypendium dla aplikantów KSSiP (Dz. U. Nr 40, poz. 206). Nowelizacje określiły wysokość stypendium dla aplikantów KSSiP w sposób kwotowy. Według przepisów §§ 2 i 2a zmienionego rozporządzenia stypendium aplikanta aplikacji ogólnej wynosi 3 300 zł, zaś stypendium aplikanta aplikacji specjalistycznej 3 800 zł. Do dnia dzisiejszego wymienione rozporządzenie nie zostało znowelizowane.

Istniejący stan prawny w kwestii stypendium dla aplikantów KSSiP należy ocenić negatywnie. Po pierwsze, *de lege lata* wysokość przedmiotowego stypendium nie jest nawet zbliżona do granicy, którą określa ustawa o KSSiP w art. 42 ust. 2 i 3. Po drugie, określenie wysokości stypendium w sposób kwotowy nie może się ostać w konfrontacji z przepisem art. 91 § 1c u.s.p. w zw. z art. 151b § 1 zd. 1 u.s.p., który określa sposób ustalenia najniższego wynagrodzenia zasadniczego referendarza sądowego (pomniejszonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego) w stosunku do wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego w stawce pierwszej. W rezultacie, po 5 latach obowiązywania zmienionego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości nie nastąpiło regularne podwyższanie wysokości stypendium dla aplikantów KSSiP.

W rozmowie z [REDAKOWANE] mój rozmówca zaprezentował dwie możliwe formy ustalenia na nowo wysokości wzmiankowanego stypendium. Trzeba bowiem mieć na uwadze, że w dniu 21 sierpnia 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o KSSiP oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., poz. 694 ze zm.; dalej: ustawa z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o KSSiP albo ustawa zmieniająca), która określiła nowe brzmienie przepisu art. 52 ustawy o KSSiP (art. 1 pkt 16 ustawy zmieniającej). Jedną z możliwych dróg jest nowelizacja ustawy zmieniającej. Ja dodam, że poprzez uzupełnienie art. 8 ustawy zmieniającej o ust. 3, który stanowiłby: „Minister Sprawiedliwości może, w drodze rozporządzenia, określić wysokość stypendium dla aplikantów aplikacji ogólnej, sędziowskiej i prokuratorskiej, odbywających aplikację na podstawie przepisów dotychczasowych, mając na uwadze rodzaj aplikacji i warunki jej odbywania”.

3) Praca i służba w sądzie, prokuraturze, Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz odbywanie aplikacji w KSSiP a prawo do dodatku za długoletnią pracę i do gratyfikacji jubileuszowej.

Punktem wyjścia dla rozważań w niniejszym punkcie stały się przepisy art. 43 zd. 2 oraz art. 44 § 2 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2016 r., poz. 1254; dalej: ustawa o SN), a także przepis art. 68 ust. 2 ustawy o Prokuraturii Generalnej. Według art. 43 zd. 2

ustawy o SN „[d]o okresu pracy, od którego zależy wysokość dodatku [za długoletnią pracę – przyp. Mój - TO], wlicza się również przypadający przed powołaniem na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego okres stosunku służbowego lub stosunku pracy, jak również okres wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego lub notariusza”. Art. 44 § 2 ustawy o SN stanowi z kolei, że „[d]o okresu pracy uprawniającego do gratyfikacji jubileuszowej wlicza się wszystkie poprzednie okresy zatrudnienia, w tym okres wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego lub notariusza, oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze”. Przepis art. 68 ust. 2 ustawy o Prokuraturii Generalnej zakłada, iż „[d]o okresów pracy uprawniających do dodatku za wieloletnią pracę wlicza się wszystkie poprzednie, zakończone okresy zatrudnienia oraz inne udowodnione okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze”.

Zarówno u.s.p., jak i ustawa – Prawo o prokuraturze, ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. z 2015 r., poz. 1241 ze zm.; dalej: ustawa o pracownikach sądów i prokuratury) i ustawa z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1511; dalej: ustawa o pracownikach urzędów państwowych) nie zawierają szczegółowych przepisów, dotyczących nabycia uprawnień do dodatku za wieloletnią pracę. Art. 92 §§ 3-5 u.s.p. wraz z art. 120 ustawy – Prawo o prokuraturze określają w sposób wyczerpujący jedynie, jakie okresy składają się na okres pracy uprawniający do gratyfikacji jubileuszowej, ale wyłącznie w odniesieniu do sędziów, prokuratorów oraz, w drodze odpowiedniego stosowania, do asesorów sądowych i asesorów prokuratury. Ustawa o pracownikach sądów i prokuratury, ustawa o pracownikach urzędów państwowych, a także ustawa o Prokuraturii Generalnej nie zawierają szczegółowych unormowań, dotyczących nabycia uprawnień do gratyfikacji jubileuszowej, na wzór powołanych wyżej przepisów.

Pomocą w tym względzie w moim przekonaniu nie mogłoby służyć rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2010 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej zatrudnionych w urzędach administracji rządowej i pracowników innych jednostek (Dz. U. Nr 27, poz. 134 ze zm.), ponieważ stosuje się je jedynie do enumeratywnie wymienionych w jego § 1 ust. 1 grup pracowników. Wśród nich nie są wymienieni pracownicy zatrudnieni w sądach i prokuraturze (w tym sędziowie, asesorzy sądowi, prokuratorzy, asesorzy prokuratury, referendarze sądowi, asystenci sędziego i prokuratora) oraz referendarze i radcowie Prokuraturii (na podstawie art. 76, 81 ust. 1 w zw. z art. 76, a przede wszystkim art. 82 ust. 6 ustawy o Prokuraturii Generalnej). Istniejący stan prawny powoduje, że nie istnieje przepis prawa, na którego podstawie można byłoby jednoznacznie określić kryteria nabycia dodatku za długoletnią pracę przez pracowników zatrudnionych w sądach i prokuraturze, o których mowa w zdaniu poprzedzającym. Nie można również *de lege lata* określić, jakie okresy wliczają się do okresu pracy, uprawniającego do gratyfikacji jubileuszowej przez pracownika zatrudnionego w sądzie i prokuraturze (urzędnika i innego pracownika, referendarza sądowego, asystenta sędziego i prokuratora), jak również radcy i referendarza Prokuraturii.

W myśl art. 46 ustawy o KSSiP w brzmieniu obowiązującym do dnia 20 sierpnia 2015 r. „okres aplikacji wlicza się do okresów zatrudnienia, od których zależą uprawnienia pracownicze, pod warunkiem ukończenia aplikacji”. Największym zatem problemem praktycznym, wynikającym z aktualnego stanu prawnego, jest kwestia uprawnień absolwentów KSSiP do dodatku za długoletnią pracę oraz gratyfikacji jubileuszowej.

Uzupełniając powyższe rozważania, pragnę zaproponować kilka zmian w już obowiązującym prawie. Obecnym uregulowaniom ustawowym brak bowiem spójności.

Art. 43 zd. 2 ustawy o SN otrzymuje następujące brzmienie: „[d]o okresu pracy, od którego zależy wysokość dodatku, wlicza się również przypadający przed powołaniem na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego okres stosunku służbowego lub stosunku pracy, w tym okres wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego lub notariusza, oraz inne okresy, jeżeli z mocy

odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze”.

Art. 92 § 4 u.s.p. i art. 120 § 2 ustawy – Prawo o prokuraturze otrzymują następujące brzmienie: „[d]o okresu pracy uprawniającego do gratyfikacji jubileuszowej wlicza się wszystkie poprzednie okresy zatrudnienia, w tym okres wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego lub notariusza, oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze”. Tak sformułowane przepisy harmonizowałyby z brzmieniem przepisu art. 44 § 2 ustawy o SN.

Art. 68 ust. 2 ustawy o Prokuraturii Generalnej otrzymuje następujące brzmienie: „[d]o o okresów pracy uprawniających do dodatku za wieloletnią pracę wlicza się wszystkie poprzednie, zakończone okresy zatrudnienia, w tym okres wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego lub notariusza, oraz inne udowodnione okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze”. Propozycję zmiany wskazanego przepisu uzasadniam wymogiem m.in. posiadania uprawnień radcy prawnego, adwokata lub notariusza przy ubieganiu się o stanowisko radcy Prokuraturii (art. 54 ust. 2 pkt 4 ustawy o Prokuraturii Generalnej).

4) Uprawnienia aplikantów aplikacji ogólnej i sędziowskiej oraz starszego asystenta prokuratora do wykonywania wolnych zawodów prawniczych.

Chcę zauważyć, że w przepisach, w których mowa o kwalifikacjach potrzebnych do wykonywania zawodu radcy prawnego i adwokata, brak wzmianki o aplikantach aplikacji ogólnej i sędziowskiej. Chodzi o przepisy art. 66 ust. 1 pkt 4 lit. a) i art. 66 ust. 1 pkt 5 lit. a) ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2016 r., poz. 1999; dalej: ustawy – Prawo o adwokaturze) oraz art. 25 ust. 1 pkt 4 lit. a) i art. 25 ust. 1 pkt 5 lit. a) ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 233 ze zm.; dalej: ustawy o radcach prawnych). Dotychczasowe brzmienie powołanych przepisów zakłada koniunkcję wymagań niezbędnych do wpisu na listę, odpowiednio, adwokatów lub radców prawnych. Pierwszym wymogiem jest złożenie z wynikiem pozytywnym egzaminu sędziowskiego, prokuratorskiego lub notarialnego albo uzyskanie stopnia naukowego doktora nauk prawnych. Drugim jest legitymowanie się przez kandydata do wpisu odpowiednio długim (3-letnim) okresem zajmowania stanowiska (nie zatrudnienia!) na stanowisku m.in. aplikanta sądowego, aplikanta prokuratorskiego.

Art. 31 ust. 1 i art. 36 ust. 1 ustawy o KSSiP w brzmieniu obowiązującym do dnia 20 sierpnia 2015 r. określały czas trwania aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej na 30 miesięcy. Art. 42 ust. 1 ustawy o KSSiP wyposażał aplikanta aplikacji ogólnej, sędziowskiej, prokuratorskiej w prawo ubiegania się o stypendium na czas trwania aplikacji. Jeżeli zatem doszłoby do sytuacji, w której aplikant aplikacji sędziowskiej lub prokuratorskiej nie wystąpił o stypendium, a co za tym idzie, nie musiał go następnie odpracowywać w sądzie lub prokuraturze (art. 44 ust. 1 i 2 ustawy o KSSiP *a contrario*), to doszłoby do sytuacji, że mimo zdania egzaminu, odpowiednio, sędziowskiego lub prokuratorskiego, nie mógłby ubiegać się o wpis na listę adwokatów lub radców prawnych, ponieważ brakowałoby mu 6-miesięcznego okresu zajmowania stanowiska, o którym mowa w ww. przepisach ustawy – Prawo o adwokaturze i ustawy o radcach prawnych. Dla porównania, art. 27 ust. 1 ustawy o KSSiP w brzmieniu obowiązującym od dnia 21 sierpnia 2015 r. określa czas trwania aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej na 36 miesięcy, co jest okresem wystarczającym w rozumieniu ww. przepisów ustaw ustrojowych. Dlatego też, moim zdaniem, potrzeba uzupełnić je w ten sposób, aby do okresu zajmowania stanowisk, od którego zależy możliwość ubiegania się o wpis na listę adwokatów lub radców prawnych, dodać okres zajmowania stanowiska aplikanta aplikacji ogólnej, która trwa 12 miesięcy (art. 25 ust. 1 ustawy o KSSiP w brzmieniu obowiązującym do dnia 20 sierpnia 2015 r.).

Ww. przepisy ustaw ustrojowych wśród stanowisk, których zajmowanie przez określony czas

wraz ze spełnieniem drugiego, określonego przez ustawodawcę warunku, daje możliwość wykonywania zawodu adwokata lub radcy prawnego, wymieniają aplikanta sądowego. Potrzebuję przy tym zwrócić uwagę na fakt, że od chwili wejścia w życie ustawy o KSSiP osoba, która odbywa aplikację przygotowującą do pełnienia funkcji sędziego, nazywa się „aplikantem aplikacji sędziowskiej” (np. art. 30 ustawy o KSSiP w brzmieniu obowiązującym do dnia 20 sierpnia 2015 r., art. 30 ust. 1 ustawy o KSSiP w obecnie obowiązującym brzmieniu), ewentualnie „aplikantem sędziowskim” (art. 39 pkt 1 ustawy o KSSiP w obecnie obowiązującym brzmieniu), zaś samą aplikację „aplikacją sędziowską”. Zwracam uwagę na tę drobną dystynkcję, albowiem może ona uniemożliwić absolwentom aplikacji sędziowskiej w KSSiP, niezależnie, czy prowadzoną w starym, czy w nowym trybie, możliwość wykorzystania okresu odbywania aplikacji sędziowskiej, po zdaniu egzaminu sędziowskiego, do wpisu na listę adwokatów, czy radców prawnych. Szczególnie dla absolwentów aplikacji sędziowskiej prowadzonej w nowym trybie, kiedy to już nie będzie mógł być na nich włożony obowiązek odpracowania stypendium.

Przepisy art. 66 ust. 1 pkt 4 lit. a), art. 66 ust. 1 pkt 5 lit. a), art. 66 ust. 2 pkt 2 ustawy – Prawo o adwokaturze, art. 25 ust. 1 pkt 4 lit. a), art. 25 ust. 1 pkt 5 lit. a), art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy o radcach prawnych, a także art. 12 § 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 1796) nie zawierają wśród wykazu stanowisk w nich wymienionych stanowiska starszego asystenta sędziego oraz starszego asystenta prokuratora. Ww. wykaz stanowisk zawiera za to stanowisko starszego referendarza sądowego. Art. 175 § 1 zd. 2 ustawy – Prawo o prokuraturze stanowi, że „[i]lekoć w przepisach n i n i e j s z e j u s t a w y [podkr. moje – TO] jest mowa o asystentach prokuratora, rozumie się przez to starszych asystentów prokuratora”. Mimo że art. 147 § 4 zd. 2 u.s.p. wskazuje, iż „[i]lekoć w przepisach jest mowa o asystentach sędziów, rozumie się przez to także starszych asystentów sędziów”, to uważam, że wymienione przeze mnie przepisy ustawy – Prawo o prokuraturze i u.s.p. nie są ze sobą spójne, co powoduje, że *de lege lata* nie jest oczywiste, że starszy asystent prokuratora po przepracowaniu odpowiedniej liczby lat będzie mógł bez odbycia aplikacji korporacyjnej podejść do egzaminu zawodowego albo że będzie mógł ubiegać o wpis na listę adwokatów czy radców prawnych nawet bez jego złożenia. Dlatego w mojej ocenie stan prawny w przedstawionych na początku niniejszego akapitu przepisach ustrojowych powinien zostać uaktualniony, uwzględniając wprowadzenie do polskiego prawa instytucji starszego asystenta sędziego i prokuratora.

5) Dostosowanie przepisów u.s.p. do przepisów ustawy – Prawo o prokuraturze i *vice versa*.

W mojej ocenie należy zmienić unormowania zawarte w u.s.p. i w ustawie – Prawo o prokuraturze tak, aby obydwie wspomniane ustawy były ze sobą koherentne. Pomocą w tym zakresie w pierwszej kolejności mogą służyć nowe przepisy ustawy – Prawo o prokuraturze, których odpowiedników brak w u.s.p. Chodzi o przepisy art. 38 (doradcy Prokuratora Generalnego i Krajowego) oraz art. 124 § 7 (zaliczanie okresu pracy niezbędnego do uzyskania wynagrodzenia w stawce bezpośrednio wyższej). Trzeba zaznaczyć, że recepcja art. 38 ustawy – Prawo o prokuraturze do u.s.p. powinna dotyczyć sędziów (w tym sędziów aktywnych zawodowo) i referendarzy sądowych, a także prokuratorów w stanie spoczynku (uwzględnienie prokuratorów w stanie spoczynku byłoby uregulowaniem lustrzanym w stosunku do art. 38 § 2 zd. 1 ustawy – Prawo o prokuraturze). Ww. osoby doradzałyby Ministrowi Sprawiedliwości. Ponadto należałoby dodać *in fine* przepisu art. 105 § 1 zd. 1 u.s.p. zwrot „i art. 96”. Zważyć bowiem należy, że zgodnie z art. 122 § 1 zd. 2 ustawy – Prawo o prokuraturze prokuratorowi w stanie spoczynku przysługuje pomoc finansowa w postaci pożyczki finansowej na zaspokojenie jego potrzeb mieszkaniowych, w przeciwieństwie do sędziego w stanie spoczynku.

Jeżeli zaś chodzi o dostosowanie przepisów ustawy – Prawo o prokuraturze do regulacji zawartych w u.s.p., art. 122 § 2 ustawy – Prawo o prokuraturze powinien przewidywać udział środków na pomoc finansową w funduszu wynagrodzeń osobowych prokuratorów w wysokości

6%, nie zaś 5% (por. art. 96 § 2 u.s.p.). Po drugie, należy uchylić przepis art. 75 § 3 ustawy – Prawo o prokuraturze i jednocześnie uzupełnić normę art. 75 § 2 pkt. 3 ustawy – Prawo o prokuraturze, dodając do katalogu zawodów w niej wymienionych zawód notariusza. Nie istnieje bowiem jakkolwiek *ratio legis*, aby notariuszy, chcących objąć stanowisko prokuratora prokuratury rejonowej, obciążać obowiązkiem złożenia z wynikiem pozytywnym egzaminu prokuratorskiego lub sędziowskiego, zwalniając z niego jednocześnie adwokatów, radców prawnych, Prezesa, wiceprezesów i radców Prokuraturii. Po trzecie, należałoby ujednolicić wymagany w art. 76 §§ 1-3 ustawy – Prawo o prokuraturze staż z odpowiednimi przepisami u.s.p. i ustawy o SN. Brak spójności pomiędzy wskazanymi uregulowaniami mógłby doprowadzić do kuriozalnych sytuacji, kiedy to np. osoba, która objęła stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na podstawie 10-letniego okresu wykonywania zawodu radcy prawnego, adwokata, notariusza, zajmowania stanowiska radcy Prokuraturii (art. 22 § 1 pkt 6 ustawy o SN), nie może natychmiast zmienić stanowiska na prokuratora Prokuratury Krajowej. Stosując wykładnię literalną art. 76 § 1 ustawy – Prawo o prokuraturze, musiałaby dodatkowo przepracować 8 lat na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego. Proszę przy tym zwrócić uwagę na użyty w art. 76 §§ 1-3 ustawy – Prawo o prokuraturze spójnik „albo”. Drugi możliwy przypadek, mniej drastyczny, kiedy to osoba, która po trzech latach pracy na stanowisku prokuratura prokuratury rejonowej awansuje na stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej, nie może od razu ubiegać się o równorzędne stanowisko sędziego sądu okręgowego, lecz musi przepracować jeszcze rok na stanowisku prokuratora (por. art. 76 § 3 ustawy – Prawo o prokuraturze i art. 63 § 1 *in fine* u.s.p.).

6) Potrzebne zmiany u.s.p.

W pierwszej kolejności należy wskazać na uregulowanie możliwości zajmowania przez referendarza sądowego stanowiska sędziego sądu rejonowego. Art. 61 § 3 u.s.p. stanowi, że „[n]a stanowisko sędziego sądu rejonowego może być powołany ten, kto spełnia wymagania określone w § 1 pkt 1-6, ukończył aplikację notarialną, adwokacką lub radcowską i złożył odpowiedni egzamin, oraz przez okres co najmniej pięciu lat był zatrudniony na stanowisku referendarza sądowego w pełnym wymiarze czasu pracy”. Art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o KSSiP dodatkowo rozszerza możliwość powołania referendarza sądowego na stanowisko sędziego sądu rejonowego o osobę, która ukończyła aplikację ogólną. Według art. 149 § 1 pkt. 5 u.s.p. na stanowisko referendarza sądowego może być mianowana osoba, która zdała egzamin sędziowski, prokuratorski, notarialny, adwokacki lub radcowski. Z kolei przepis art. 61 § 4 u.s.p. stanowi, co następuje: „[n]a stanowisko sędziego sądu rejonowego może być powołany ten, kto spełnia wymagania określone w § 1 pkt 1-6 oraz:

- 1) ukończył aplikację notarialną, adwokacką lub radcowską i złożył odpowiedni egzamin, oraz przez okres co najmniej pięciu lat był zatrudniony na stanowisku asystenta sędziego w pełnym wymiarze czasu pracy albo
- 2) przez okres co najmniej sześciu lat był zatrudniony na stanowisku asystenta sędziego w pełnym wymiarze czasu pracy”.

Art. 61 § 6 u.s.p. uzupełnia ww. uregulowania w ten sposób, że do okresu, o którym mowa w § 4 pozwala wliczyć okres zatrudnienia na stanowisku referendarza sądowego w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wykładnia literalna art. 61 § 3 u.s.p. prowadzi do wniosku, że referendarz sądowy, który nie ukończył aplikacji ogólnej, adwokackiej, radcowskiej, notarialnej, jednakże zdał egzamin sędziowski lub prokuratorski i spełnia pozostałe kryteria z art. 61 § 1 pkt. 1-5 u.s.p., nie może być powołany na wolne stanowisko sędziego sądu rejonowego. Uważam zatem, że powyższe uregulowanie powinno zostać zmienione na wzór przepisu art. 61 § 4 u.s.p., ewentualnie należy wzorować się na przepisie art. 61 § 1 pkt 7 u.s.p. w brzmieniu obowiązującym do dnia 5 maja 2009 r. Określenie długości stażu potrzebnego do powołania referendarza sądowego na wolne stanowisko

sędziego sądu rejonowego w historycznym brzmieniu art. 61 § 1 pkt 7 u.s.p. w moim odczuciu jest najbardziej optymalne. Uwzględniając powołaną regulację, przepis art. 61 § 3 u.s.p. powinien wyrażać następującą normę: „[n]a stanowisko sędziego sądu rejonowego może być powołany ten, kto spełnia wymagania określone w § 1 pkt 1-6 oraz przez okres co najmniej pięciu lat był zatrudniony na stanowisku referendarza sądowego w pełnym wymiarze czasu pracy”. Przy nowelizacji przepisu art. 61 § 3 u.s.p. w zaproponowany przeze mnie sposób należałoby oczywiście jednocześnie uchylić przepis art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o KSSiP. Trzeba wspomnieć przy tym o konieczności zmiany art. 61 § 6 u.s.p., poprzez dodanie do niego zdania drugiego o następującej treści: „[d]o okresu, o którym mowa w § 3, wlicza się okres zatrudnienia na stanowisku asystenta sędziego w pełnym wymiarze czasu pracy” (por. art. 151c § 1 zd. 1 u.s.p.).

Pozostając w temacie referendarzy sądowych i asystentów sędziego, wypada się w tym miejscu zatrzymać nad uregulowaniem art. 155e § 4 zd. 4 u.s.p. *De lege lata* ustala on wysokość dodatku funkcyjnego dla delegowanych asystentów sędziego na poziomie dodatków funkcyjnych przysługujących pracownikom sądów i prokuratury. Jednocześnie delegowani referendarze sądowi mają prawo do dodatku funkcyjnego w wysokości przysługującej sędziom (art. 151a § 8 zd. 3 u.s.p.). Do obu grup zawodowych w przypadku delegacji stosuje się przy tym odpowiednio art. 77 § 4 i 6 u.s.p. oraz art. 78 § 1 i 3 u.s.p. (art. 151a § 7 *in fine* u.s.p.; art. 155e § 4 zd. 1 *in fine* u.s.p.), które dotyczą bezpośrednio sędziów. Uważam zatem za niekonsekwencję ze strony ustawodawcy brak określenia wysokości dodatku funkcyjnego dla delegowanych asystentów sędziego na poziomie dodatków funkcyjnych przysługujących sędziom. Moim zdaniem, przepis art. 155e § 4 zd. 4 u.s.p. wymaga więc nowelizacji w kierunku przeze mnie wymienionym w zdaniu poprzedzającym. Jednocześnie sygnalizuję pominięcie przez ustawodawcę w art. 151a § 7 *in fine* u.s.p. i art. 155e § 4 zd. 1 *in fine* u.s.p. odesłania do przepisu art. 78 § 4 u.s.p. (możliwość podwyższania przez Ministra Sprawiedliwości wysokości dodatku specjalnego w szczególnie uzasadnionych wypadkach).

Po trzecie, w kontekście utrzymania jeszcze przez jeden rok aplikacji ogólnej przez art. 3 ustawy z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie u.s.p., ustawy o KSSiP oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., poz. 633) proponuję przywrócić regulację z art. 155c u.s.p. Wspomniany przepis został uchylony przez art. 5 pkt 8 ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o KSSiP. Przywrócony przepis miałby zastosowanie wyłącznie do aplikantów aplikacji ogólnej, którzy rozpoczną kształcenie w 2017 r. Proszę przy tym mieć na uwadze, że oba przepisy ustawy o KSSiP, o których mowa w uchylonym obecnie art. 155c u.s.p., tj. art. 29a ust. 1 i art. 29a ust. 4 ustawy o KSSiP, wciąż mogą mieć zastosowanie, w razie przywrócenia art. 155c u.s.p., do aplikantów aplikacji ogólnej na podstawie art. 8 ust. 2 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy zmieniającej.

Po czwarte, zmiany wymaga w moim przekonaniu przepis art. 82a § 2 u.s.p. Nie uwzględnia on bowiem dwóch przepisów przejściowych: art. 16 ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o KSSiP oraz art. 24 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie u.s.p. oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., poz. 1224 ze zm.). Osoby, które spełniają kryteria, wymienione we wspomnianych przepisach przejściowych, nie muszą zajmować uprzednio stanowiska asesora sądowego, aby nabyć kwalifikacje potrzebne do zajmowania stanowiska sędziego sądu rejonowego. Jednocześnie ukończyły one aplikację sędziowską w KSSiP. Dlatego w mojej opinii zbędne jest dodatkowe obciążanie wymienionych grup osób obowiązkiem z art. 82a § 2 u.s.p. Zaproponuję więc zmianę wskazanego w zdaniu poprzednim przepisu poprzez dodanie zdania drugiego o treści: „[z] obowiązku powyższego zwolnione są osoby, które objęły stanowisko sędziego na podstawie przepisu art. 16 ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., poz. 694 ze zm.) albo art. 24 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., poz. 1224 ze zm.)”.

Na końcu chciałbym zwrócić uwagę na uregulowanie odpowiedzialności karnej i

dyscyplinarnej asesora sądowego. Brak bowiem dostosowania art. 106ze u.s.p. do art. 81 u.s.p. Innymi słowy, należy rozciągnąć na asesora sądowego możliwość pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej za wykroczenie, o którym mowa w rozdziale XI ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2015 r. poz. 1094, 1485, 1634 i 1707). Por. art. 81 §§ 2-3 u.s.p.

7) Proponowana zmiana w ustawie z dnia 25 lipca 2002 r. - Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1066; dalej: u.s.a.).

W art. 7 § 1 u.s.a. należy dodać zd. 3 i 4 o treści następującej: „[w]ymóg stażu, o którym mowa w zd. 1, nie dotyczy osób, które przed objęciem stanowiska sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego zajmowały stanowisko asesora sądowego w wojewódzkim sądzie administracyjnym, osób, które przed objęciem stanowiska sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego pozostawały w instytucjach publicznych na stanowiskach związanych ze stosowaniem lub tworzeniem prawa administracyjnego, a także osób, które przed objęciem stanowiska sędziego w wojewódzkim sądzie administracyjnym wykonywały zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza. Osoby, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, mogą być powołane na stanowisko sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego po przepracowaniu co najmniej dwóch lat na stanowisku sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego”. *De lege lata* bowiem na podstawie przepisu art. 6 § 1 pkt. 7 u.s.a., osoby, o których mowa w poprzednim zdaniu (asesorzy sądowi w wojewódzkim sądzie administracyjnym, osoby, które pozostawały w instytucjach publicznych na stanowiskach związanych ze stosowaniem lub tworzeniem prawa administracyjnego, jak również osoby, które wykonywały zawód adwokata, radcy prawnego, notariusza) mogą zostać powołane na stanowisko sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego po przepracowaniu/wykonywaniu zawodu przez określoną wskazanym przepisem ilość lat. Jednakowoż przepis art. 7 § 1 zd. 1 u.s.a. nakłada na kandydata na stanowisko sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego obowiązek przepracowania minimum 10 lat na stanowisko sędziego. Zatem osoby, które przed objęciem stanowiska sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego przepracowały co najmniej 8 lat jako sędzia, prokurator, prezes, wiceprezes, starszy radca lub radca w Prokuraturze Generalnej Skarbu Państwa (art. 6 § 1 pkt 7 u.s.a.) będą w nieporównywalnie lepszej sytuacji, jeżeli będą chciały następnie kandydować na stanowisko sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego, niż osoby, które przed objęciem stanowiska sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego zajmowały stanowisko asesora sądowego w wojewódzkim sądzie administracyjnym, osoby, które przed objęciem stanowiska sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego pozostawały w instytucjach publicznych na stanowiskach związanych ze stosowaniem lub tworzeniem prawa administracyjnego, a także osoby, które przed objęciem stanowiska sędziego w wojewódzkim sądzie administracyjnym wykonywały zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza. Sędziemu, prokuratorowi, prezesowi, wiceprezesowi, starszemu radcy lub radcy w Prokuraturze Generalnej Skarbu Państwa będzie bowiem wystarczał 2-letni okres pracy na stanowisku sędziego w wojewódzkim sądzie administracyjnym do spełnienia wymogu stażu, o którym mowa w art. 7 § 1 zd. 1 u.s.a. O stażu pracy kandydata na stanowisko sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego, która przed objęciem stanowiska sędziego w wojewódzkim sądzie administracyjnym zajmowała stanowisko asesora sądowego w wojewódzkim sądzie administracyjnym, a także osoby, która przed objęciem stanowiska sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego pozostawała w instytucjach publicznych na stanowiskach związanych ze stosowaniem lub tworzeniem prawa administracyjnego, przepis, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, milczy. Z kolei wobec osób, które przed objęciem stanowiska sędziego w wojewódzkim sądzie administracyjnym wykonywały zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza, wspomniany przepis używa spójnika „albo”. Spójnik „albo” w kontekście osób, które wykonywały zawód adwokata, radcy prawnego, lub notariusza pojawia się również w przepisie art.

22 § 1 pkt 6 ustawy o SN. W konsekwencji osoby, o których mowa powyżej (asesorzy sądowi w wojewódzkim sądzie administracyjnym, osoby, które pozostawały w instytucjach publicznych na stanowiskach związanych ze stosowaniem lub tworzeniem prawa administracyjnego, adwokaci, radcowie prawni, notariusze), po objęciu stanowiska sędziego w wojewódzkim sądzie administracyjnym w aktualnym stanie prawnym muszą przepracować 10 lat na stanowisku sędziego, aby móc kandydować na stanowisko sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego. Wskazany okres stoi w rażącej dysproporcji w porównaniu ze stażem wymaganym dla osób kandydujących na stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego, które przed objęciem stanowiska sędziego w wojewódzkim sądzie administracyjnym zajmowały stanowisko sędziego, prokuratora, prezesa, wiceprezesa, starszego radcy lub radcy w Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa. Dla wymienionej grupy osób wymagany staż pracy na stanowisku sędziego w wojewódzkim sądzie administracyjnym wynosi 2 lata (*arg. z art. 7 § 1 zd. 1 u.s.a. w zw. z art. 6 § 1 pkt. 7 u.s.a.*). Aktualny stan prawny w przedmiotowej materii wymaga zatem bezwzględnie korekty.

8) Konieczne zmiany w ustawie o Prokuraturii Generalnej.

Uchwalona 15 grudnia br. ustawa o Prokuraturii Generalnej (w niniejszym punkcie zwana również ustawą) zawiera pewne niedociągnięcia, które wymagają naprawy. Poniżej wymienię, o które przepisy wskazanej ustawy chodzi, wraz z propozycją poprawek i ich uzasadnieniem.

W art. 52 ust. 2 ustawy dodaje się zdanie drugie o treści: „[w] sprawach tych rozstrzyga ostatecznie przełożony, który wydał polecenie”. *De lege lata* brak bowiem koherencji pomiędzy przepisem art. 52 ust. 2 ustawy a art. 77 ust. 4 ustawy (uprawnienia referendarza w przypadku braku zgody dotyczącej treści czynności).

Art. 66 ust. 6 zd. 1 ustawy otrzymuje następujące brzmienie: „[o]d negatywnej oceny kwalifikacyjnej wydanej na podstawie ust. 5 przysługuje odwołanie do właściwego dla siedziby Urzędu Prokuraturii Generalnej sądu apelacyjnego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, za pośrednictwem Prezesa Prokuraturii Generalnej, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia”. W zaproponowanej przeze mnie zmianie chodzi o doprecyzowanie możliwości skutecznego złożenia odwołania od negatywnej oceny kwalifikacyjnej przez radcę Prokuraturii. Co oczywiste, mogłoby ono przysługiwać jedynie po wyczerpaniu trybu przewidzianego w art. 66 ust. 5 ustawy. Obecne brzmienie przepisu art. 66 ust. 6 zd. 1 ustawy w mojej ocenie dopuszcza bowiem złożenie przez radcę Prokuraturii odwołania od negatywnej oceny kwalifikacyjnej, wydanej na podstawie art. 66 ust. 1 zd. 1 ustawy, z pominięciem trybu przewidzianego w art. 66 ust. 5 ustawy o Prokuraturii Generalnej.

Pozostając przy rozważaniach dotyczących negatywnej oceny kwalifikacyjnej, proponuję zmianę przepisu art. 74 ust. 1 pkt. 5 ustawy, formułując go w sposób następujący: „dwukrotnego, następującego po sobie, otrzymania negatywnej oceny kwalifikacyjnej”. *Ratio* wspomnianego przepisu polega bowiem w moim przekonaniu na wydalaniu z Prokuraturii Generalnej radców, którzy w sposób permanentny nie wykonują właściwie swoich obowiązków, czy nie przestrzegają kodeksu dobrych praktyk (por. art. 66 ust. 2 ustawy i art. 66 ust. 7 ustawy). Zważyć jednakże należy, że ocena kwalifikacyjna radców Prokuraturii jest dokonywana bardzo często (corocznie; por. art. 66 ust. 1 zd. 1 ustawy). Niesprawiedliwością byłoby, gdyby stosunek pracy radcy Prokuraturii, który dostał w pewnym momencie swojej pracy negatywną ocenę kwalifikacyjną, a po upływie 10 lat kolejną negatywną ocenę kwalifikacyjną (w międzyczasie uzyskując wyłącznie pozytywne oceny kwalifikacyjne), ulegał rozwiązaniu z jego winy bez wypowiedzenia na podstawie aktualnie obowiązującego przepisu. Właściwszym pod względem celowościowym wydaje się dla mnie jego zmiana w sposób, który zaprezentowałem na początku niniejszego akapitu. Pomocą w tym względzie służyły dla mnie przepisy art. 151a § 10 pkt 1 u.s.p. i art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych. Przy okazji, proponuję zmianę przepisu art. 151a § 15 zd. 2 u.s.p. na wzór przepisu art. 73 ust. 3 ustawy o Prokuraturii Generalnej, tj. poprzez

sformułowanie wymienionego przepisu u.s.p. w następujący sposób: „[j]eżeli postępowanie dyscyplinarne lub postępowanie karne zostało prawomocnie umorzone lub prawomocnie zakończyło się uniewinnieniem, referendarzowi wypłaca się zatrzymane wynagrodzenie, chyba że postępowanie umorzono warunkowo albo z powodu przedawnienia lub amnestii”.

W art. 41 ust. 18 ustawy, art. 67 ust. 5 ustawy i w art. 80 ust. 2 *in fine* ustawy należy zmienić zwrot: „stawce awansowej” na wyraz „stawce”. *De lege lata* sędziowie sądów powszechnych nie otrzymują wynagrodzenia w stawkach awansowych [por. ustawę z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie u.s.p. oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 459)].

9) Sytuacja osób, które zdadzą egzamin komorniczy na podstawie przepisów Projektu.

Po wstępnej analizie przepisów Projektu proponuję, aby osoby, które zdadzą na jego podstawie egzamin komorniczy, mogły zajmować stanowisko referendarza sądowego (art. 149 § 1 pkt 5 u.s.p.), asesora sądowego (art. 106h § 2 u.s.p.), były zwolnione ze stażu asystenckiego (art. 155ca § 3 u.s.p., art. 181 § 3 ustawy – Prawo o prokuraturze), a także mogły korzystać z beneficjów przewidzianych w art. 66 ust. 1 pkt. 4 ustawy – Prawo o adwokaturze i art. 25 ust. 1 pkt. 4 ustawy o radcach prawnych na równi z osobami, które zdały egzamin sędziowski, prokuratorski lub notarialny. Stopień skomplikowania egzaminu komorniczego przeprowadzonego na podstawie Projektu będzie bowiem o wiele wyższy, niż przeprowadzonego na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2016 r., poz. 1138 ze zm.; dalej: ustawy o komornikach sądowych i egzekucji). Obecnie egzamin komorniczy składa się z dwóch zadań pisemnych, dotyczących czynności wchodzących w zakres ustawowych zadań komorników (art. 31 ust. 4 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji). Projekt zakłada rozszerzenie egzaminu komorniczego do czterech części pisemnych o zróżnicowanym charakterze (art. 80 ust. 2-5 Projektu), a Dyrektor KSSiP może mieć wpływ na treść zadań wraz z opisami istotnych zagadnień (art. 76 ust. 6 Projektu). Rozszerzenie formuły przeprowadzania egzaminu komorniczego zbliża go pod względem konstrukcji do egzaminów adwokackiego, radcowskiego, notarialnego, co powinno przełożyć się moim zdaniem na uprawnienia osób, które egzamin komorniczy na podstawie Projektu zdadzą.

10) Cel obowiązywania przepisów art. 10a-13 i 15-16 ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o KSSiP.

W moim przekonaniu wydzielenie regulacji, o których mowa w art. 10a-13 i 15 ustawy zmieniającej do tej właśnie ustawy nie jest rozwiązaniem właściwym. Powoduje ono chaos, przejawiający się w niewłaściwym określaniu przez prezesów sądów rejonowych i okręgowych w zarządzeniach o konkursie na referendarza sądowego wymagań na to stanowisko. Prezesi sądów w niektórych przypadkach wskazują jedynie na obowiązek zdania odpowiedniego egzaminu. Nie uwzględniają przy tym przepisów art. 15 ust. 3 ustawy zmieniającej oraz art. 66 ust. 1 ustawy o KSSiP [por. ogłoszenie Prezesa Sądu Rejonowego w Kluczborku z dnia 5 grudnia 2016 r. o konkursie na referendarza sądowego, http://www.kluczbork.sr.gov.pl/pl/dokumenty/ogloszenie-referendarz_sadowy (data dostępu: 31 grudnia 2016 r.); ogłoszenie Prezesa Sądu Rejonowego w Mławie z dnia 18 listopada 2016 r. o konkursie na stanowisko referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym w Mławie, <http://www.mlawa.sr.gov.pl/index.php?p=new&id=mg.7&id=200&action=show> (data dostępu: 31 grudnia 2016 r.); ogłoszenie Prezesa Sądu Rejonowego w Oświęcimiu z dnia 3 czerwca 2016 r. o konkursie na stanowisko referendarza sądowego, <http://oswiecim.sr.gov.pl/?c=mdTresc-cmPokaz-314> (data dostępu: 31 grudnia 2016 r.)]. Przeniesienie regulacji art. 15 ust. 3 ustawy zmieniającej i art. 66 ust. 1 ustawy o KSSiP do u.s.p. pozwoli zatem na zniwelowanie istniejącej praktyki prezesów sądów, o której wspomniałem.

W gestii ustawodawcy leży również włączenie do u.s.p. i do ustawy – Prawo o prokuraturze

przepisu art. 11 ustawy zmieniającej (zwolnienie ze stażu asystenckiego), do u.s.p. całego przepisu art. 15 ustawy zmieniającej, do ustawy – Prawo o prokuraturze przepisu art. 12 ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o KSSiP (uprawnienie asystenta prokuratora do przystąpienia do egzaminu prokuratorskiego), a do ustawy o pracownikach sądów i prokuratury przepisu art. 13 ustawy zmieniającej (zwolnienie ze stażu urzędniczego). Przy okazji, w ustawie zmieniającej należy zmienić przepis art. 11 poprzez zastąpienie wyrazów: „o którym mowa w art. 100aa ust. 1 ustawy zmienianej w art. 2” wyrazami: „o którym mowa w art. 181 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (Dz. U., poz. 177 ze zm.)”. Również przepis art. 14 ustawy zmieniającej powinien być dostosowany do istniejącej obecnie w prawie polskim instytucji starszego asystenta prokuratora.

Zwracam przy tym uwagę na nieczytelność regulacji art. 10a ustawy zmieniającej (uprawnienia aplikanta aplikacji prokuratorskiej, który ukończył aplikację ogólną). W celu poprawy przejrzystości powinno moim zdaniem nastąpić uchylenie przepisu art. 10a ustawy zmieniającej i dodanie do art. 183 § 2 ustawy – Prawo o prokuraturze, zdania drugiego o treści następującej: „[u]prawienie, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, przysługuje również aplikantowi prokuratorskiemu, który ukończył aplikację ogólną w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury”.

Chciałbym też zwrócić uwagę na celowość istnienia przepisu art. 16 ustawy zmieniającej. Po pierwsze, został on częściowo zdublowany przez przepis art. 24 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie u.s.p. oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., poz. 1224 ze zm.; dalej: ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie u.s.p.). Po drugie, uniemożliwia on osobom, które m.in. ukończyły aplikację sędziowską w KSSiP i zdały egzamin sędziowski lub prokuratorski objęcie stanowiska sędziego sądu rejonowego w przypadku, gdy przepracowały w charakterze asesora sądowego co najmniej dwa lata (obecne brzmienie przepisu art. 61 § 1 pkt. 7 u.s.p.). Art. 16 ustawy zmieniającej stanowi bowiem wyraźnie, że do absolwentów aplikacji sędziowskiej w KSSiP, odbywających aplikację według przepisów obowiązujących do dnia 20 sierpnia 2015 r. stosuje się przepis art. 61 § 1 pkt. 7 u.s.p. w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, tj. do dnia 20 sierpnia 2015 r. Przepis, o którym mowa w zdaniu poprzednim, w brzmieniu obowiązującym do dnia 20 sierpnia 2015 r. nie zakładał możliwości powołania na stanowisko sędziego sądu rejonowego na podstawie określonego stażu pracy na stanowisku asesora sądowego. Instytucja asesora sądowego została przywrócona dopiero dnia 1 stycznia br.

W mojej ocenie przepis, o którym mowa w poprzednim akapicie (przepis art. 16 ustawy zmieniającej), powinien zostać uchylony. Jednocześnie przepis art. 24 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie u.s.p. powinien zostać zmodyfikowany. *Superfluum* stanowi regulacja art. 24 pkt. 2 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie u.s.p. Obecnie brzmienie przepisu art. 61 § 1 pkt. 7 u.s.p. daje bowiem możliwość ubiegania się o wolne stanowisko sędziego sądu rejonowego po przepracowaniu 3 lat w charakterze asesora prokuratury. Zmiana przepisu art. 24 pkt. 2 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie u.s.p. może pójść ewentualnie w kierunku przepisu art. 61 § 1 pkt. 7 u.s.p. w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2016 r., li wyłącznie w kontekście uprawnień asesora prokuratury do kandydowania na wolne stanowisko sędziego sądu rejonowego. Podsumowując, zmieniony przepis art. 24 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie u.s.p. w moim przekonaniu powinien wyglądać następująco: „[d]o dnia 31 grudnia 2022 r. na wolne stanowisko sędziego sądu rejonowego mogą zgłosić kandydaturę osoby, spełniające warunki, o których mowa w art. 61 § 1 pkt 1-6 ustawy, o której mowa w art. 1, które ukończyły aplikację sędziowską w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury i przez 18 miesięcy pracowały na stanowisku referendarza sądowego lub asystenta sędziego w pełnym wymiarze czasu pracy albo zajmowały stanowisko asesora sądowego lub asesora prokuratury”.

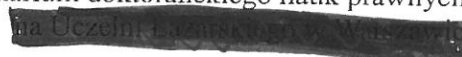
11) Pożądana zmiana ustawy o KSSiP i u.s.p.

Katalog, który znajduje się w art. 49 ust. 1 zd. 1 ustawy o KSSiP, powinien w mojej opinii zostać poszerzony o stanowiska asesorów sądowych i prokuratury. Tym samym, przepis art. 106zg § 1 u.s.p. powinien otrzymać następujące brzmienie: „[d]o asesorów sądowych stosuje się odpowiednio przepisy art. 82b, art. 85-90, art. 95 i art. 97”. Trzeba bowiem zauważyć, że w stanie prawnym obowiązującym do dnia 31 grudnia 2007 r. patronem aplikanta sądowego na czas odbywania praktyki w poszczególnych wydziałach mógł być asesor sądowy. Nie istniał wtedy bowiem przepis, który określałby kwalifikacje kandydata na patrona [por. § 23 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 września 2002 r. w sprawie aplikacji sądowej i prokuratorskiej (Dz. U. Nr 154, poz. 1283 ze zm.)], w przeciwieństwie do kwalifikacji kandydata na kierownika szkolenia, którym musiał być sędzia (§ 22 ust. 2 *in fine* wspomnianego rozporządzenia).

Z wyrazami szacunku,

Uczestnik seminarium doktoranckiego nauk prawnych

Aplikant *in spe* VIII rocznika aplikacji ogólnej
w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury

